

Оливера Настић

Библиотека града Београда

olivera.nastic@gmail.com

УДК: 026.7:069 (497.11)

DOI: 10.7251/BSCSR1807166N

ЕДУКАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И ОМЛАДИНУ У МУЗЕЈСКИМ БИБЛИОТЕКАМА У БЕОГРАДУ

Сажетак: У свом раду ћу приказати едукативне активности за децу и омладину које се организују у музејским библиотекама и уопште у музејима, неке примере добре праксе, с посебним освртом на рад у Музеју савремене уметности.

Питање едукације у музејима није само предмет теорије музеологије, већ веома важна, али често и интригантна тема музејске публике. Едукација у музејима вуче корене још из 19. века, а од пре 50 година усвојена је и професија музејског едукатора, односно педагога. У многим музејима не постоји педагог или едукатор који се искључиво бави педагошким радом, то ради углавном кустос који је по занимању или библиотекар, историчар уметности, историчар, етнолог или археолог. Основни циљ музејских едукативних програмА је коришћење музејских збирки као наставног средства. По томе се и едукативне активности у музејским библиотекама и разликују од других типова библиотека које раде едукативне програме. У савременом друштву креативност није привилегија уметника, већ општи став према решењу проблема на било ком пољу људске делатности. Савремена визуелна продукција, презентована кроз тематске изложбе, представља садржај на коме се може усвојити и развијати визуелно мишљење и успостављати креативан однос између визуелне уметности и едукације, еманциповати глобално, креативно мишљење које је кључ за разумевање савременог друштва и услов за интеграцију у њега.

Свет се мења, као и публика, тако да и библиотеке и музеји морају да се прилагођавају. Млађим корисницима, у данашњем дигиталном свету, запослени у свим типовима библиотека морају непрестано да се прилагођавају, да прате трендове, да креирају програме за њих. Морају да се ослушкују потребе корисника. Због тога је битно успоставити добру сарадњу са школама, вртићима и другим образовним институцијама, јер музејски едукатори, као и библиотекари, поред едукативних програма, обављају и многе друге послове. Тако сам и ја, поред послова библиотекара, организовала и едукативне програме у Музеју. Неке од активности које музејски едукатори обављају у музејима су: програми у вези са изложбом/поставком за посетиоце током радног времена музеја; посебни програми ван времена када је музеј отворен за посетиоце;

дешавања: плес, позориште, концерти; едукативни развој: набавка и куповина литературе и материјала; радионице; сарадња са школама/факултетима, организацијама, едукативним центрима и активности везане за вебсајт, друштвене мреже и друге онлајн активности.

Кључне речи: едукација, уметност, деца, омладина, специјалне библиотеке, музеји.

Увод

Савремене концепције образовања континуирано испитују делотворност различитих облика и метода рада у процесу учења. Доскорашњи доминантни фронтални облици рада, засновани на искључиво вербалним методама у простору учионице, уступају место поступцима који ученицима отварају простор за истраживање, промишљање и повезивање информација. Да би се изградила флексибилнија и употребљива знања, препоручује се тематски приступ настави уз коришћење активних, кооперативних и партиципативних метода рада. У том циљу, неопходно је повезати знања из различитих области, односно, сродне садржаје појединачних предмета организовати у смисаоне целине. За овакав приступ настави, у одређеним деловима наставног процеса, могу се користити музејске збирке и текуће изложбе.¹

Очекује се да сваки музеј буде један жив организам који прати савремене трендове, како у животу, тако и у култури, а самим тим се осавременује и то не само својим изложбама, већ и особљем, које треба да је посебно упућено на публику, при чему се од њих очекује и то да се стално школују, едукују и усавршавају. Такође, потребно је да се мењају и прилагођавају програми, како би се избегла и рутина, аутоматизам од којег бежи публика, посебно она најмлађа. Због тога је веома битно ангажовање кустоса, едукатора, библиотекара, васпитача који је искрено и потпуно посвећен раду с публиком. То је, нажалост, ретко у

---

¹ Образовање. Музеј савремене уметности. <http://www.msub.org.rs/edukativni-program-za-skolsku-populaciju> (преузето 29.01.2018)

музејима где су многи кустоси-едукатори – педагози, више посвећени свом првобитно занимању кустоса. Кустоси могу бити особе различитих профила занимања и образовања (педагози, андрагози, историчари уметности, историчари, психолози, социолози, уметници и др.) зависно од тога у ком музеју раде и на која радна места су распоређени. Због тога се едукација у музејским библиотекама и уопште у музејима, разликује од едукативних активности у библиотекама. У библиотекама је главни нагласак на књигама, а у музејима много шири.

Музејске специјалне библиотеке

Према *Закону о библиотечко-информационој делатности* (Службени гласник РС, бр. 52/11), чл. 53 регулише се рад специјалних библиотека у оквиру којих се налазе и музејске библиотеке. Овим законом се разликују два типа специјалних библиотека: библиотеке које као установе јавне службе остварују општи интерес у библиотечкој делатности и библиотеке које као организационе јединице у саставу других организација могу обављати библиотечку делатност ако су уписане у регистар библиотека. Прве су самосталне, а друге нису. Дакле, специјалне библиотеке, међу њима и оне у музејима, нису самосталне, јер се налазе у оквиру институција којима библиотечка делатност није примарна. Унутар организационе структуре музеја положај библиотеке врло је неуједначен. Организациону структуру у већини музеја чине одељења формирана око тематских збирки: археолошке, етнолошке, историјске, нумизматичке, уметничке, као и помоћне стручне службе као што је Конзерваторско-рестаураторско одељење, Одељење документација, Фото-лабораторија и сл. Поједини музеји имају посебно одељење документације у оквиру којег се налази и библиотека (што је случај у Музеју савремене уметности), тако да је и кадар који ради у музејским

библиотекама разнолик и обавља низ радних послова, међу којима је и едукација.

Едукација у музејима

Последње деценије у великој мери су се променила схватања недодирљивости музеја, њихове вечности и непроменљивости која је говорено "марлоовским језиком", изнад пораза и успона свакидашњице. Написане су читаве библиотеке о томе како су у различитим деловима света музеји освојили публику. Поред уобичајене, основне улоге, музеји су сада постали флексибилнији, осетљивији на простор и време у којем постоје, више се прилагођавају животу, потребама и жељама и корисника.² Најпре су променили своју стратегију и окренули се публици, почев од оних најмлађих, па до најстаријих, нудећи им другачији приступ колекцијама и поставкама, нови начин размишљања у вези са презентацијом, различите идеје од уобичајених, како сталних тако и повремених изложби. Питање едукације у музејима није само предмет теорије музеологије³, већ веома важна, али често и интригантна тема музејске публике. Едукација у музејима вуче корене још из 19. века, а од пре 50 година усвојена је и професија музејског едукатора, односно педагога, само што у многим музејима не постоји педагог или едукатор који се искључиво бави педагошким радом, већ то углавном ради кустос који је по занимању: библиотекар, историчар уметности, историчар, етнолог или археолог. Основни циљ музејских едукативних програма је коришћење музејских збирки као наставног средства. По томе се и едукативне активности у музејским библиотекама разликују од других

---

² Nelson Goodman. "The End of the Museum", pp. 139-156; Charles Altieri, "Museum or Mausoleum, pp. 157-170, U: Ideao of the Museum...

³ Владимир Кривошејев. "Музеологија и Музеографија". У: Музеји, маџмент, турзиам (Ваљево: Народни музеј Ваљево, Образовани информатор, 2012), 43-46.

типова библиотека које раде едукативне програме. У савременом друштву креативност није привилегија уметника већ општи став према решењу проблема на било ком пољу људске делатности. Савремена визуелна продукција, презентована кроз тематске изложбе, представља садржај на коме се може усвојити и развијати визуелно мишљење и успостављати креативан однос између визуелне уметности и едукације, еманциповати глобално, креативно мишљење које је кључ за разумевање савременог друштва и услов за интеграцију у њега.

Публика мора да се негује и да се непрестано ствара нова. Музеј, за који се стално понавља да представља најбољи мост између прошлости, садашњости и будућности, својом многозначношћу и деци нуди авантуру духа кроз стваралачке игре.⁴ Као учионице посебног типа, музејске збирке и њихове поставке постају места јединственог догађаја где су преплићу артефакта и њихова тумачења, машта и креативност, и на тако занимљив начин се стиче искуство и то од најранијег детињства до зрелог доба. Постала је уобичајена пракса да се музејске збирке укључују у курикулуме школских програма, да се за рад са децом стварају посебни програми прилагођени одређеном школском узрасту. Уобичајено је да музеји организују посебне програме за преношење знања чиме постају "активне учионице" у којима се, повезујући учење са доколицом, током школске године, али и у учествовањем у посебним програмима у време летњег и зимског распуста, деца, као и омладина навикавају да посете музејима постају део њиховог свакодневног живота. Музеји су за то опремљени на посебан начин: припремају се дечији путокази који им помажу да се они сами оријентишу и проналазе своје тематске или друге путеве, чему доприносе и посебне едукативне и дидактичке публикације о музејима,

---

⁴ Суботић, Ирина. "Створити и волети публику". У: *Музеји и публика* (Београд: Clío ; Народни музеј), 21-26.

њиховим колекцијама, посебним изложбама и темама и свим другим занимљивостима из најразличитијих дисциплина намењеним за све узрасте. Данас је то огромна понуда музејских дечјих издања, која обухватају књижице, књиге, енциклопедије, речнике, азбучнике, каталоге, мапе, постере, репродукције, водиче, игре, играчке, стрипове, лутке, слагалице, упитнике, сликовнице, копије музејских предмета⁵, што је прерасло у праву комерцијализацију музеја, под будним оком музејских стручњака, педагога, психолога, библиотекара, али и наставника којима су такође намењени посебни музејски приручници. Педагошка делатност постала је посебна и најзначајнија улога музеја, а успешност сталних и повремених изложби мери се управо ефектом у публици, пре свега међу младима, којима је потребно допунско васпитање, а којима је блиско коришћење најновијих технолошких достигнућа у креативне сврхе, због чега се музеји све више окрећу тој новој врсти интерактивних поставки. Непосредним учешћем деце развија се њихово креативно мишљење, осамостаљивање и разумевање вредности које ће постати трајно обележје једне одрасле, зреле личности. Дечји музеји или музеји за децу (добар пример је Музеј науке и технике код нас)⁶, који су формиран с тим циљем, последњих деценија постали су посебна атракција у свету. Они редовно, бар једном недељно, окупљају велики број деце свих узраста. Искуства су показала да та нова врста рада, на граници учења и забаве, развија чула, изграђује стваралачке личности, способне за логично и самостално закључивање, за стицање широког образовања. У таквим музејима будући мали грађани, љубитељи музеја, упућују се у нова и необична искуства, развија се њихова мисао, доживљај,

---

⁵ Добар пример пројекат "Музеју у коферу", Народни музеј у Београду: <http://www.narodnimuzej.rs/event/muzeji-srbije-2017-muzej-u-koferu/>

⁶ Дечји музеј, Музеј науке и технике <http://www.muzejnt.rs/sr/494> (преузету 18.01.2018)

машта, визија... Програми су често конципирани у координацији са школским, како би представљали допуну устаљеном начину стицања знања.⁷ Уз помоћ музејских артефаката деца посредно и неосетно уче о вредностима грађанског друштва, о богатству различитости, обичајима, историји своје земље и других народа, и др. Ти дечји музеји имају незамењиву улогу у раном формирању ставова о свету и личном односу према другима и другачијем разумевању вредности. Због тога је пре много година Савет Европе покренуо велики број едукативних програма, између осталог, и програме везане за музеје. Показало се да су деца изузетно стимулирана да моделом самосталног учења и трагања, као свој свет осете неки посебан простор, музеј, да га изуче, чувају, фотографишу, да о њему пишу и дају предлоге за његово коришћење или побољшање стања у њему. Деца тако развијају сопствено истраживачко искуство. У свему томе породица је задржала своју традиционалну улогу и њој је био посвећен велики број истраживања. Користећи много музејског материјала, архивске грађе, породичних реликвија, старих артефаката, ђацима је била препуштена слобода у избору форме кроз коју ће се изразити. Тако су настали: есеји, кратке приче, стрипови, перформанс, видео, билтен, цртеж, колаж, и др.

О промењеном односу према васпитној улози музеја сведочи неколико београдских музеја: Музеј савремене уметности, Етнографски музеј, Музеј града Београда⁸, Музеј примењене уметности, Музеј науке и технике, Народни музеј, Музеј афричке уметности⁹, ПТТ Музеј.

---

⁷ Дobar пример је Народни музеј у Кикинди <http://www.kika-mamut.com/> (преузету 18.01.2018)

⁸ Музеј града Београда <http://www.mgb.org.rs/desavanja/deciji-klub>

⁹ Музеј афричке уметности <https://www.museumofafricanart.org/cp/%D0%B5%D0%B4%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B8-%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0.html>

Едукација деце и омладине код нас

У оквиру Музејског друштва Србије, у мају 2015. године основана је Секција за музејску едукацију. У овој Секцији су се окупили сви музеји, не само из Београда већ из целе Србије, који имају едукативне програме у својим институцијама. Иницијатор ове идеје је Драган Киурски, кустос Народног Музеја Кикинда, заједно са Драганом Латинчић из Музеја града Београда. Секција је замишљена као мрежа музејских едукатора у којој би делили искуства и идеје једни са другима, смишљали и реализовали заједничке пројекте, и како би се повезивали са колегама из окружења. Једна од првих активности ове секције је испитивање стања педагошких служби у Србији. Од седамдестак музеја и галерија којима је послата, анкету су попунила 34 музеја. Према анкети, 30% музеја има педагошку службу, а 41% нема уопште. Остатак музеја или је нема или је она обједињена са ПР службом или Службом маркетинга. Посебно је интересантно да назив *Педагошка* варира од музеја до музеја: Педагошка служба, Одељење за едукацију, Служба за просветно педагошку делатност, Одељење за односе с јавношћу и музејску педагогију, Сектор за музејску едукацију, Одељење за п/п рад, Центар за едукацију, а неке од њих и немају назив. Док су у Музеју савремене уметности едукативни програми функционисали у оквиру Центра за визуелну културу, и у почетку је послове едукације обављао кустос, а последњих година библиотекар са спољним сарадницима.

Из анкете се, такође, могло закључити да су у едукативне активности у највећем броју музеја укључене од једне до три особе, док у неким музејима ангажују волонтере или спољне сараднике, што је веома ретко, те да се, поред едукативних активности, баве и другим пословима у музејима.

Добар пример едукативних активности и дуге традиције ће вам бити приказан на примеру Музеја савремене уметности, на основу дугогодишњег рада.

Едукативни програми у Музеју савремене уметности, Београд

Едукативни програм Музеја савремене уметности има дугу традицију. Од оснивања музеја, 1965. године, обраћа се велика пажња на образовну димензију. Некадашњи програми су се концепцијски разликовали од данашњих, али су одувек обухватили све циљне групе публике – рад са децом, омладином, општом публиком. Прво одељење које се бавило едукацијом, настало из педагошке службе Музеја 1974. године, био је Центар за визуелну културу. Програми које је Центар на почетку водио били су засновани на методологији перманентног образовања и друштвене усмерености ка уметности. Основни циљ Центра било је образовање путем уметности и његове активности обухватале су серије јавних семинара и предавања у Музеју, али и сарадњу са школама, факултетима, фабрикама и друштвеним предузећима, с намером да се обрати најширој публици.

Данашња улога Центра прилагођена је новој друштвено-политичкој ситуацији, али такође и актуелним уметничким праксама. Основна улога Центра је да подстиче партиципацију различитих друштвених група и професионалаца различитих профила у програмима Музеја. Нова методологија рада подразумева серије тематских радионица, лабораторије за индивидуалну или групну производњу где би се истраживачки или уметнички пројекти критички бавили питањима предложеним у оквиру опште теме Центра.

Како је Центар мењао своју улогу и сврху са годинама, Музеј је од 2004. покренуо Дечији, а од 2007. Омладински клуб. Едукативни програм за децу предшколског и

основношколског узраста (Дечији клуб МСУБ) развијен је са циљем да обезбеди активну комуникацију на пољу визуелне културе и основних знања из области историје и теорије уметности (како националне тако и опште). Од оснивања клубова до 2017. године, до када сам радила, одржано је преко 200 радионица. Програм истражује могућности развијања и продубљивања способности доживљавања, разумевања и процењивања уметничког дела, испитује моделе рада са децом који могу да се примене у курикуларној концепцији програма и развија нове моделе рада са школама. Едукативни програм за средњошколце (Омладински клуб МСУБ) креиран је с циљем да, кроз промоцију музејских збирки и савремене визуелне продукције, активно учествује у формирању грађанског васпитног и образовног система. У том смислу збирке Музеја савремене уметности нуде тематски репертоар за истраживање у области историје и теорије уметности, за развијање критичког мишљења, за формирање свести о месту и улози уметности у културној баштини.

Општи циљеви овог програм су били да: кроз активно учешће у васпитно-образовном систему Србије, помогне у креирању и афирмацији културе новог цивилног друштва; да своју богату музејску колекцију (око 8000 уметничких дела) и савремену визуелну продукцију укључи у образовни процес, односно у процес интегративног учења; да унапреди сарадњу школа и институција културе у локалној заједници; да истражи могућности коришћења ресурса окружења у наставном процесу; да помогне у формирању активног односа према окружењу. Како би на неки начин мотивисали да деца и омладина долазе у музеј, чланство у клубовима им доноси неке бенефиције: чланску карту која важи за две особе и омогућује присуство на свим музејским програмима бесплатно; редовну информисаност о свим програмима Музеја путем редовне и електронске поште; могућност комуникације путем електронских адреса клубова; стручна

вођења кроз музејску поставку и текуће изложбе; консултације са кустосом педагогом; коришћење музејског библиотечког фонда, као и попуст у музејској продавници.

Све радионице са децом су документоване потписом ученика и фотографисањем деце (са писаном дозволом родитеља) и њихових радова, а на крају године би се одржала и годишња промоција клубова, прављена је промоција у Power Pointu, где су приказане све радионице са фотографисаним радовима учесника радионица. Такође, називи радионица, као и теме били су прилагођени изложби на којој се радила радионица.

То је јако битно за децу и омладину, како у васпитном, тако и образовном смислу. Васпитни карактер се огледа у утицају на личност детета којим се, кроз занимање за уметност и књигу, из радозналости и емотивне експресивности, постепено обликује у естетски, етички и утилитарно мотивисано учење и читање.¹⁰ Кроз њихове радионице настају не само цртежи, слике, већ и литерарни радови. Образовни карактер се огледа у процесу учења о музејским артефактима (материјалима), коришћењу консултативне литературе из библиотеке за старије учеснике радионица - омладинце. Због тога је веома битна и мотивација деце, али претходним дефинисањем циљне групе учесника, које могу даље да планирају и усмеравају рад едукатора.¹¹ Веома је битно мотивисати децу и омладину да долазе на радионице, било да је то захваљујући

---

¹⁰ Радован Мићић. "Рад са децом и школском омладином и едукација библиотекара", У: *Деца и библиотеке. Зборник радова са међународног научног скупа одржаног у Београду од 5. до 9. октобра 2005* (Београд: Филолошки факултет Универзитета уБеограду, Библиотекарског друштво Србије, 2006), 160.

¹¹ Милица Кирћански. "Значај мотивације за коришћење библиотека код деце предшколског и школског узраста", У: *Деца и библиотеке. Зборник радова са међународног научног скупа одржаног у Београду од 5. до 9. октобра 2005* (Београд: Филолошки факултет Универзитета уБеограду, Библиотекарско друштво Србије, 2006), 219-213.

унутрашњој или спољашњој мотивацији. Унутрашња мотивација је основна потреба детета за стицањем знања и вештина, јер је у основи ове мотивације радозналост, која представља и константну тежњу за откривањем и сазнавањем новог, док се спољашња мотивација огледа у коришћењу подстицаја као покретача, као што је похвала, награда, казна, такмичење и др. Колико ће бити успешан тај процес изграђивања и формирање првенствено најмлађих, а потом и омладине, као потенцијално активних у потпуно активне читаоце, кориснике библиотеке, као и посетиоце музеја, поред напред наведене мотивације, зависи пре свега од самог детета, од његовог интересовања, породичног усмерења и афинитета детета према облику игре. Из угла библиотечке професије игра и није примарна, јер она није основ делатности, али се не сме занемарити. Деци је најбоље кроз игру приближити афирмацију читања, цртање, вајање и друге медије. Такође, треба пронаћи баланс који детету неће створити аверзију према читању, посети библиотеци и музеју.

Тај неки баланс пронашли су едукатори не само у београдским музејима, већ и у целој Србији. То се огледа у великој посети деце, не само у радионицама везаним за промоцију читања, већ и цртања, сликања и коришћењу других медија. То се може видети и на годишњој манифестацији коју организује Музеј града Београда "Тржница идеја". Тржница траје један дан и одржава се сваке године у неком другом београдском музеју. Циљ Сајма културе "Тржница идеја" је успостављање континуиране сарадње музеја и школа и препознавање баштине као ресурса, а установа културе као места за учење. Током целог сајамског дана деца као и њихови наставници и васпитачи, кроз штампане и видео материјале учесника, могу да се упознају са понудом едукативних програма у Београду које представљају музеји и друге организација које се баве едукацијом деце и младих и/или

имају едукативне програме у својој понуди, као и да разговарају са представницима установа културе. Последњих пар година на Тржници гостују и други музеји из Србије који имају едукативне активности. Посебно треба нагласити рад Завичајног музеја у Књажевцу и Народног музеја у Кикинди, који има своју сталну манифестацију "Мамутфест", која се одржава сваке године у септембру и окупља све музејске едукаторе из Србије и шире, где такође могу да представе своје едукативне активности. Мамутфест је манифестација којом се обележава годишњица открића остатака једног од најзначајнијих мамута у свету, популарно названог Кика. Мамутфест је посвећен прослави Кикиног рођендана и обухвата низ забавних и атрактивних садржаја намењених деци и омладини.

Закључак

Као што се у раном детињству формира суштина човекове личности, тако се кроз развој укуса и потребе за књигом отварају врата знања и врата слободе. Зато своју мисију библиотекарски или едукаторски могу испунити само уз поштовање својих најмлађих корисника и посетилаца и њихове потребе да свет у који улазе буде хуман, испуњен истинским вредностима и људским достојанством. Могло би се рећи да је сваки врхунски стручњак, или бар већина њих, свој први сусрет са знањем и науком највероватније започео баш у некој библиотеци, са сликовницом која га је увела у свет открића и свет вредности која људском свету даје смер у животу, као и сврху¹² или музеју где је толико нагомиланог знања које чувају музејски предмети - само их треба прилагодити дечјем узрасту.

---

¹² Жељко Вучковић. "Улога библиотека у развоју система вредности деце и омладине". У: *Деца и библиотеке. Зборник радова са међународног научног скупа одржаног у Београду од 5. до 9. октобра 2005* (Београд: Филолошки факултет Универзитета уБеограду, Библиотекарског друштво Србије, 2006), 107-112.

Свима је јасно да од раног усмеравања младих ка разбијању табуа страха од непознатог и различитог, изграђују самосвесне и аутономне личности, и да управо библиотеке и музеји могу и требају да буду демистификовани као затворени и досадни како би се младима приближила знања о богатству света и цивилизације.

Литература

1. *Библиотеке и тинејџери. Зборник радова са Међународног стручног скупа одржаног у Пироту 11-12. октобра 2012.* Уредници Елизабет Георгиев и Надица Косић. Пирот: Народна библиотека Пирот; Димитровград: Народна библиотека "Детко Петров", 2012.
2. *Деца и библиотеке. Зборник радова са међународног научног скупа одржаног у Београду од 5. до 9. октобра 2005.* Уредник Александра Вранеш. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду; Библиотекарско друштво Србије, 2006.
3. Жилбер, Клод (прир.). *Музеј и публика.* Београд: CLIO; Народни музеј, 2005.
4. *Закон о библиотечко-информационој делатности* (Службени гласник РС, бр.52/11) (преузето 29. 01. 2018)
5. Кривошејев, Владимир. *Музеји, менаџмент, туризам.* Ваљево: Народни музеј, Образовни информатор, 2012.
6. *Музеј афричке уметности. Програми едукације и анимације.* <https://www.museumofafricanart.org/cp/%D0%B5%D0%B4%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B8-%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0.html> (преузето 24.01.2018)
7. *Музеј града Београда. Дечји клуб.* <http://www.mgb.org.rs/desavanja/deciji-klub> (преузето 24.01.2018)
8. *Музеј науке и технике . Дечји музеј.* <http://www.muzejnt.rs/sr/494> (преузету 18. 01. 2018)
9. *Музеј савремене уметности, Београд. Образовање.* <http://www.msub.org.rs/edukativni-program-za-skolsku-populaciju> (преузето 29. 01. 2018)
10. *Народни музеј у Београду. Музј у коферу.* <http://www.narodnimuzej.rs/event/muzeji-srbije-2017-muzej-u-koferu/> (преузето 18. 10. 2018)

11. *Народни музеј у Кикинди. Кика.* <http://www.kika-mamut.com/>
(преузето 18. 01. 2018)

EDUCATIONAL ACTIVITIES FOR CHILDREN AND YOUTH IN MUSEUM LIBRARIES IN BELGRADE

Abstract: In this paper I will show educational activities for children and youth which are organized in museum libraries and museums, some examples of good practice, with special emphasis on work at the Museum of Contemporary Art.

The issue of education in museums is not only the subject of the theory of museology, it is very important, but often also an intriguing topic of the museum audience. Education in museums has traces its roots since the 19th century, and the profession of museum educators, or pedagogues, was adopted fifty years ago. But in many museums there is no pedagogue or educator who exclusively deals with pedagogical work, it works mainly curator who is a librarian and art historian, historian, ethnologist and archaeologist. The main objective of the Museum's educational program is the use of museum collections as a teaching tool. In the society of nowadays the creativity is no longer artists' privilege but a prevailing attitude in finding solutions to problems in each and every realm of the human activity. Contemporary visual production, presented through theme-centered exhibitions, is a subject favorable to concentrate and develop visual thinking upon, establishing a creative relationship between visual art and education, emancipating a global, creative thinking which is a key to understanding contemporary society and a condition for being integrated within it. In that manner, educational activities in museum libraries are different from other types of libraries that are doing educational programs.

The world is changing, as is the audience, so libraries and museums have to adapt. In today's digital world, employees in all types of libraries have to constantly adjust, follow trends, create programs for younger users. They have to listen the user's needs. Therefore, it is important to establish good cooperation with schools, kindergartens and other educational institutions. Because, museum educators, as well as librarians, in addition to educational programs, perform many other tasks. So, apart from the affairs of librarians, I also organized educational programs in the Museum. Some of the activities that museum educators perform in museums are: programs related to the exhibition / setting for visitors during the working hours of the museum; special programs, beyond the time when the museum is open to visitors; events: dance, theater, concerts; educational development: the acquisition and purchase of literature and materials; workshops; cooperation with schools/faculties, organizations, educational centers and activities related to the website, social networks and other online activities.

Key words: education, art, children, youth, special libraries, museums.